

Utbildningsinspektion i Sättraskolan, Norra skolan, Södra skolan och Sunnemo skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Hagfors kommun och besökt Sättraskolans skolområde den 24-25 januari samt 29-31 januari 2008. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbplats (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Sättraskolans skolområde, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

I Sättraskolans skolområde intervjuades rektorn, biträdande rektorn, elevhälsoteamet, skolans personal, elever samt några föräldrar. Inspektörerna besökte även förskoleklassen och lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för bedömningen.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på rapporten.

Beskrivning av rektorsområdet

Södra skolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	37
Grundskola åk 1–3	83

Sättraskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	18
Grundskola årskurserna 1–6	173

Sunnemo skola	Antal barn/elever
Förskoleklass	6
Grundskola årskurserna 1–6	57

Norra skolan	Antal elever
Grundskola årskurserna 4–6	71

Källa: Rektorn

Sättraskolans skolområde bildar ett rektorsområde som består av Norra skolan, Södra skolan, Sättraskolan samt Sunnemo skola. Till rektorsområdet hör även fritidsverksamhet och en förskola. Dessa verksamheter behandlas i särskilda rapporter och behandlas inte i denna rapport. Norra skolan, Södra skolan samt Sättraskolan ligger centralt i Hagfors medan Sunnemo skola är belägen några mil söder om Hagfors. Rektorsområdet täcker ytmässigt cirka halva Hagfors och antalet resande elever är stort. Rektorsområdet tar emot asylsökande elever och vid inspektionstillfället finns sju elever. Andelen familjer som har sin bakgrund i andra länder är liten, cirka fyra procent. De flesta av dessa elever kommer från Holland. Flera av de fyra skolorna har relativt få elever och har också ett vikande elevunderlag. Detta har inneburit att rektorn de senaste åren har organiserat om i elevgrupperna inför varje läsår. Kommunen planerar att inför läsåret 2009/10 lägga ner Norra skolan, Södra skolan samt Sättraskolan och då samla eleverna till en större nybyggd skola i Hagfors. Denna kommande omorganisering av skol- och fritidsverksamheten inom kommunen sätter sin prägel på de diskussioner som förs om skolverksamheten i Hagfors kommun. All personal vid skolorna är för närvarande engagerade i s.k. lärgrupper där de tillsammans diskuterar olika frågor bland annat med bäring på den förestående omorganiseringen av verksamheten. De flesta elever som går i Södra skolan, fortsätter sin skolgång i Norra skolan. Nästan alla elever som går i Norra skolan, Sättraskolan samt Sunnemo skola fortsätter sin skolgång i årskurserna 7–9 vid Asplundskolan i Hagfors.

Helhetsbedömning

Sammanställningar av resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 i engelska, matematik och svenska visar att många elever vid Norra skolan, Sättraskolan samt i viss mån Sunnemo skola inte når kravnivån i samtliga delprov. Inspektörerna vill påpeka vikten av att skolorna i sitt kvalitetsarbete analyserar orsakerna till den bristande måluppfyllelsen och då särskilt uppmärksammar åtgärdsprogrammets innehåll och utformning. Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och ut-

värdering i andra ämnen än engelska, svenska och matematik. En förutsättning för att kunna värdera och analysera kunskapsresultaten är att det finns en samlad bild av kunskapsresultaten vilket saknas. Alla skolor bör därför intensifiera arbetet med att kontinuerligt följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen.

Inspektörernas bedömning är att personal och elever vid skolorna är engagerade i värdegrundsarbetet. Det aktiva och kontinuerliga arbetet varierar dock mellan skolorna och inspektörerna konstaterar att det främjande och förebyggande arbetet inte alltid omfattar alla elever. Vid en av skolorna, Norra skolan, finns enligt elever och lärare en stor oro i vissa klasser. Det är därför angeläget att skolledningen ser till att det förebyggande arbetet fortsätter och om möjligt intensifieras. Skolorna måste fortsätta sina ansträngningar för att förhindra förekomsten av trakasserier och kränkningar. De likabehandlingsplaner som skolorna har, motsvarar enligt inspektörernas bedömning inte de krav som ställs, bland annat när det gäller att kartlägga varje skolas behov av insatser samt elevers medverkan i utformningen av planen. Eftersom ansvaret för att upprätta en likabehandlingsplan för varje verksamhet inte är delegerat till skolorna, tas detta vidare upp i kommunrapporten.

Ansvarsfördelningen mellan rektor och biträdande rektor innebär att biträdande rektorn i praktiken övertagit ansvaret för ledningen av två av skolorna, Norra skolan och Sunnemo skola. Rektorn ansvarar för flera skolor som geografiskt ligger långt ifrån varandra vilket försvårar möjligheten att hålla sig förtrogen med skolornas dagliga arbete. Kommunen bör därför se över vilka förutsättningar rektorn har för att kunna ta ansvar för styrningen och ledningen för skolorna. Under senaste året har rektorn lagt ner kraft på att organisera arbete vid Sättraskolan efter det att skolan har tagit emot elever från en nyligen nedlagd skola. Inspektörernas intryck är att resultatuppföljningen och uppföljning och utvärdering av skolornas värdegrundsarbete har kommit i skymundan. Kvalitetsarbetet har den senaste tiden tagit sikte på en framtida skolorganisation med sammanslagning av alla fem skolorna i centralorten. Det har till viss del inneburit att möjligheten för personalen att föra pedagogiska diskussioner och att tala sig samman i andra - för den egna skolan angelägna frågor - har blivit begränsad. Det är angeläget att varje skola utvecklar sitt kvalitetsarbete och där fokuserar på områden som på kort och lång sikt förbättrar måluppfyllelsen. Det är också av vikt för varje skola att upprätta en kvalitetsredovisning som ett aktivt verktyg i skolutvecklingen.

Slutligen vill inspektörerna framhålla att det finns goda förutsättningar för att ge eleverna en likvärdig utbildning inom Sättraområdets skolor då det överlag finns en väl utbildad lärarkår som visar stort engagemang för sitt uppdrag.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Norra skolan, Sättraskolan och Sunnemo skola genomför inte en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen (4 kap. 1 § skollagen, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet, Lpo 94).

4 (18)

- Skolorna saknar kvalitetsredovisning (1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Eleverna får ingen undervisning i hem- och konsumentkunskap före utgången av årskurs 5 vid Sättraskolan och Sunnemo skola vilket medför att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i ämnet i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan bilaga 3 till skollagen).
- Skolornas arbetsplaner motsvarar inte förordningens krav (2 kap. 23 § grundskoleförordningen).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Resultaten bör i högre grad följas upp och utvärderas så att undervisningsmål och metoder kan prövas och utvecklas.
- Sättraskolan och Norra skolan bör följa upp att elever ges det stöd de behöver för att nå målen.
- Åtgärdsprogrammets utformning bör förbättras så att de svarar mot de krav som bestämmelserna anger.
- Elevernas möjlighet till inflytande över lärandet och möjlighet att arbeta i demokratiska former bör förbättras.
- De individuella utvecklingsplanerna bör i större utsträckning vara kopplade till nationella mål och hållas aktuella för eleverna.
- Skolorna bör i undervisningen i högre grad utgå från läroplanens mål att sträva mot.
- Skolorna bör i högre utsträckning arbeta för att anpassa undervisningen till och finna former för att utmana elevernas lärande mot kursplanernas mål att sträva mot.
- Samverkan bör utvecklas mellan förskoleklass och skola vid Södra skolan och Sättraskolan.
- Rektorn bör ta ett tydligare ansvar för alla skolors resultatuppföljning och utveckling.
- Norra skolan och Södra skolan bör förbättra det främjande och förebyggande värdegrundsarbetet.
- Skolornas kvalitetsarbete bör förbättras.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *avsevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens och kursplanernas mål.

Tabell 1	Nationella ämnesprov årskurs 5, 2006 och 2007					
Andel (%) som ej nått kravnivån i samtliga delprov	Norra skolan		Sättraskolan		Sunnemo skola	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Engelska	50	34	15	11	0	23
Matematik	47	29	6	8	11	18
Svenska	43	39	0	11	11	18
Elevantal i årskurs 5	30	44	34	37	9	11

Källa: Rektorns uppgifter.

Kommentar:

Som framgår av tabellen finns det en stor andel elever som inte klarar kravnivån på de nationella ämnesproven i årskurs 5 vid Norra skolan och i viss mån även vid Sättraskolan. Skolorna har ingen resultatredovisning som visar elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. Detta medför att underlag saknas för att bedöma andra ämnen än engelska, matematik och svenska.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna följer upp resultaten så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen,
- om kunskapsresultaten följs upp regelbundet under hela skoltiden,
- om utvecklingssamtal genomförs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om en framåtsyftande individuell utvecklingsplan upprättas i samband med utvecklingssamtalen.

Bedömning av området Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet. Denna sammanvägda bedömning grundar sig främst på att skolornas uppföljning och utvärdering av kunskapsresultaten måste omfatta alla ämnen. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Uppföljning av resultaten

Enligt läroplanen måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. Ett sådant arbete måste ske i ett aktivt samspel mellan skolans personal och elever och i nära kontakt med såväl hemmen som det omgivande samhället.

I skolorna pågår i viss mån diskussioner mellan lärare för att pröva undervisningsmål. Det finns också exempel på att enskilda lärare följer upp resultaten och utvärderar arbetssätt med eleverna som ett led att förbättra undervisningsmålen. Detta kännetecknar dock inte skolorna som helhet utan sker på enskilda lärares initiativ.

Inspektörernas bedömning är att lärarna i högre utsträckning bör följa upp resultaten så att undervisningsmål och metoder kan prövas och utvecklas.

Uppföljning av alla ämnen

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling.

I Norra skolan, Sättraskolan och Sunnemo skola följer lärarna upp resultaten i engelska, matematik och svenska genom bland annat de nationella ämnesproven, diagnoser, olika tester och arbetsprover. Södra skolan följer upp elevernas kunskapsre-

sultat endast i matematik och svenska. I övriga ämnen finns exempel på att lärare följer upp vad eleverna arbetat med inom vissa ämnesområden, men dock inte någon rutinmässig dokumentation av elevernas kunskapsresultat. Inga gemensamma eller enhetliga dokumentationsrutiner för resultatuppföljning i andra ämnen än engelska, svenska eller matematik finns vid de fyra skolorna. Skolorna har därför inte möjlighet att få en samlad bild av andra kunskapsresultat än engelska, matematik och svenska. Se vidare rektors ansvar.

Inspektörerna bedömer att skolorna inte genomför en systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga ämnen.

Individuell utvecklingsplan

Enligt grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skriftligt sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

De planer inspektörerna tagit del av är av skiftande kvalitet. De kort- och långsiktiga mål som formulerats i de individuella utvecklingsplanerna är inte alltid kopplade till nationella mål. Lärarna använder enligt rektorn i stor utsträckning använder de individuella utvecklingsplanerna, trots det känner många elever inte till sina individuella utvecklingsplaner eller vilka mål som formulerades där vid utvecklingssamtalet. Planerna utgör därmed inte ett aktuellt verktyg för eleverna.

Inspektörerna bedömer att elevernas individuella utvecklingsplaner bör utvecklas till att i större utsträckning vara kopplade till nationella mål och hållas aktuella för eleverna.

1.3 Bedömning och betygssättning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper,
- om lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning,
- om lärarna vid bedömning och betygssättning utgår från de nationella målen i kursplanerna och från betygsriterierna,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betyg sätts enligt författningarnas krav,
- om betygs katalog förs enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Bedömning och betygssättning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området är av god kvalitet. Som stöd för bedömning av elevernas kunskapsutveckling använder sig lärarna bland annat av de nationella ämnesproven, Skolverkets diagnostiska material för de lägre åldrarna, samt iakttagelser, tester och diagnoser av olika slag. Lärare utgår också från de nationella målen i kursplanerna.

1.4 Genomförande av utbildningen**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans undervisning,
- om organisation och arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om de som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället,
- om arbetet i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammanvägda bedömning är att skolornas arbete inom området är av mindre god kvalitet då undervisningen inte i tillräckligt hög grad utgår från läroplanens strävansmål och då skolorna inte i tillräcklig utsträckning strävar efter att ge eleverna ett allt större inflytande över verksamheten i stort och inflytande över sitt eget lärande. Inspektörerna vill dock framhålla att arbetet i förskoleklassen allmänhet uppvisar en mycket god kvalitet. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Utbildningens inriktning

I läroplanens mål och riktlinjer anges mål att sträva mot. Den anger inriktningen på

skolans arbete. De anger därmed en önskad kvalitetsutveckling i skolan.

Skolorna har för några år sedan gemensamt diskuterat och tolkat de olika kursplanernas strävansmål. En skriftlig dokumentation finns på detta arbete vid Sättraskolan.

Inspektörernas intryck vid besök i de fyra skolorna är att diskussionen kring hur varje skola avser att arbeta utifrån strävansmålen har avstannat. Tecken på att undervisningen tar sin utgångspunkt i strävansmålen framträder i varierande grad mellan skolorna och arbetslagen. Sunnemo skola och Södra skolan ger flera exempel på att utgångspunkten i arbetet är strävansmålen. Vid Sättraskolan och Norra skolan finns också några exempel. Rektorn uppger att lärarna ofta utgår från strävansmålen i undervisningen. Detta kännetecknar dock inte den undervisning som alla elever får vid de olika skolorna enligt vad inspektörerna har erfarit.

Inspektörerna bedömer att skolorna i undervisningen i högre grad bör utgå från läroplanens mål att sträva mot.

Inflytande och ansvarstagande för egna lärandet

Enligt läroplanen ska skolan klargöra för elever och föräldrar vilka mål utbildningen har, vilka krav skolan ställer och vilka rättigheter och skyldigheter elever och deras vårdnadshavare har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan.

Vid samtal med eleverna framkommer att de i liten grad kan referera till vad lärandet går ut på, exempelvis att det finns särskilda kunskapsmål att uppnå i olika ämnen eller att de ska utveckla olika kompetenser. Detta minskar deras möjligheter till reellt inflytande och möjligheten att själva följa sin kunskapsutveckling. Vid skolorna varierar elevernas inflytande mellan olika ämnen och lärare. Det inflytande eleverna refererar till är att de får välja arbete när de gjort färdigt det som läraren angivit ska göras under ett arbetspass. Inspektörerna ser att eleverna har möjlighet till visst inflytande genom att de i undervisningen ibland ställs inför olika valsituationer inom en bestämd ram.

Inspektörerna bedömer att elevernas möjlighet till inflytande över lärandet och medvetenheten om målen bör förbättras.

Arbetsätt som utvecklar elevernas förmåga att arbeta i demokratiska former

Enligt läroplanen ska skolan sträva efter att varje elev har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. Läraren ska tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen och förbereda eleverna för delaktighet och medansvar och för de rättigheter och skyldigheter som präglar ett demokratiskt samhälle.

Elevråd finns vid alla skolor men de behöver enligt inspektörerna utveckla sina former. Vid några skolor träffas elevrådet endast fyra gånger under läsåret. Intervjuer visar att elevrådets kontakter med rektorn är också liten. Elevernas möjlighet att lära sig arbeta i demokratiska former är enligt inspektörerna alltför begränsad.

Inspektörerna bedömer att elevernas möjlighet att arbeta i demokratiska former bör förbättras.

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Skolan ska också sträva efter att nå ett förtroendefulle samarbete med förskolan.

Intervjuer och iakttagelser visar att samverkan mellan olika verksamheter och enheter varierar mellan skolorna. Sunnemo skola har en väl utvecklad samverkan inom skolan, exempelvis mellan förskoleklass och skola. Vid Sättraskolan och Södra skolan visar samtal med lärare att förskoleklass och skola samverkar i mindre utsträckning.

Inspektörerna bedömer att samverkan bör utvecklas mellan förskoleklass och skola vid Södra skolan och Sättraskolan för att stödja elevernas utveckling i ett långsiktigt perspektiv.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande,
- om särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet,
- om det vid behov av särskilda stödåtgärder alltid upprättas åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer sammantaget att området är av mindre god kvalitet trots de ansträngningar som görs för att organisera och ge stöd till elever med svårigheter i skolarbetet. Bedömningen grundar sig på att det finns många elever inom rektorsområdet som har svårt att nå de nationella målen och vars åtgärdsprogram måste förbättras och utvecklas. Sättraskolan och Norra skolan behöver också följa upp att särskilt stöd ges till elever som är i behov av det. Undervisningens anpassning till varje elevs förutsättningar i övrigt bör också följas upp. Inom bedömningsområdet finns följande förbättringsbehov:

Individanpassad undervisning

Enligt läroplanen ska undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling.

Vid intervjuer med elever och vid iakttagelser framkom att det i många klassrum är arbetsformer och arbetssätt desamma för samtliga elever i gruppen. Alla elever utgår från den planering som lärare gjort, som oftast antecknats på tavlan. Inom vissa

ämnen sker en viss anpassning av innehållet utifrån elevernas förutsättningar genom att eleverna använder sig av skilda arbetsböcker.

Inspektörerna bedömer att skolorna i högre utsträckning bör arbeta för att anpassa undervisningen till och finna former för att utmana elevernas lärande mot kursplanernas mål att sträva mot.

Elever i behov av särskilt stöd

Enligt skollagen ska särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. Enligt grundskoleförordningen ska beslut om särskilt stöd fattas av rektorn utom vad gäller placering i särskild undervisningsgrupp och anpassad studiegång.

På alla skolor finns rutiner för att identifiera de elever som riskerar att inte målen. Vid framförallt Sättraskolan och Norra skolan finns många elever som behöver särskilt stöd. Flera elever i dessa skolor har läs- och skrivsvårigheter, olika diagnoser som medför svårigheter i den sociala kontakten med andra. Som framgår av redovisningen av kunskapsresultat är det relativt många elever som inte klarar kravnivån i de nationella ämnesproven. Stödet till eleverna vid dessa skolor anpassas såvitt inspektörerna har funnit så långt det är möjligt till elevernas situation. Stöd ges i huvudsak inom klassens ram men det förekommer även att eleverna undervisas enskilt i perioder. Lärare vid Sättraskolan och Norra skolan samt elevhälsoteamet framhåller att de upplever en stor osäkerhet om alla elever verkligen får de stöd de behöver. Mot bakgrund att en relativt stor andel elever inte når kravnivån vid de nationella ämnesproven finns det skäl för dessa skolor att utreda om tillräckliga stödinsatser sätts in för eleverna.

Inspektörerna bedömer att Sättraskolan och Norra skolan bör följa upp att elever ges det stöd de behöver för att nå målen.

Åtgärdsprogram

Enligt grundskoleförordningen ska rektorn se till att en elevs behov av särskilda stödåtgärder utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

I skolorna upprättas åtgärdsprogram för de elever som är i behov av särskilda stödåtgärder i första hand av ansvarig lärare men i vissa fall även av specialpedagog, exempelvis när det gäller elever som har dyslexi. Inspektörerna har tagit del av ett urval av åtgärdsprogram från de fyra skolorna. Inspektörerna finner att åtgärdsprogrammen har en hel del kvalitetsbrister och att det är tveksamt om de alltid svarar mot de krav som bestämmelserna anger. Det finns stora variationer beträffande innehåll, insatser och uppföljning. Ofta framgår det inte om elevernas stödbehov har utretts och vilka behoven är, trots att en utredning alltid görs. En tydlig beskrivning av vilka åtgärder som skolan avser att vidta och en ansvarsfördelning framgår inte alltid. Åtgärdsprogrammen visar sällan hur åtgärderna ska följas upp. Inte heller framgår att åtgärdsprogrammen regelbundet utvärderas.

Inspektörerna bedömer att samtliga skolor behöver se över utformningen av åtgärdsprogrammen så att de svarar mot de krav som bestämmelserna anger. I övrigt hänvisar inspektörerna till Skolverkets allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram

(SKOLFS 2008:25).

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i vardaglig handling.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan utgör en trygg miljö,
- om skolan har en studiemiljö som är inriktad på lärande och ger stöd åt att utveckla kunskaper,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal, elever och företrädare för elevernas vårdnadshavare,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer och värden i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området är av mindre god kvalitet eftersom de likabehandlingsplaner som upprättats inte motsvarar de krav som ställs och då det förebyggande värdegrundsarbetet inte är tillräckligt systematiserat vid två av skolorna. Vid Norra skolan finns en hel del oro i vissa klasser som skapar en otrygg studiemiljö, det är därför angeläget att ett arbete för likabehandling genomdrivs konsekvent för skolan som helhet. Södra skolan bör genomföra de förebyggande åtgärder som likabehandlingsplanen anger. De likabehandlingsplaner som finns för de fyra skolorna svarar inte mot de krav som kan ställas på en sådan, se vidare kommunrapporten. Inom bedömningsområdet finns följande brist och förbättringsbehov.

Värdegrundsarbete

I lagen om likabehandling ställs krav på att huvudmannen bedriver ett målinriktat arbete för att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Av läroplanen, avsnitt 2.1 Normer och värden framgår riktlinjer för skolans arbete med normer och värden.

Arbetet med likabehandling bör förbättras i Norra skolan och Södra skolan, då dessa inte har ett kontinuerligt främjande och förebyggande arbete utifrån det som

anges i likabehandlingsplanen. När inspektörerna samtalar med elever vid Norra skolan kring de åtgärder som likabehandlingsplanen anger så framtonar bilden av att inte alla elever är med i detta arbete. Vid samtal med personalen framkommer dock att det görs olika insatser för att förebygga och förhindra trakasserier. Arbetet tycks dock variera beroende på vilken grupp eleverna tillhör. Vid Norra skolan, finns enligt elever och lärare en stor oro i vissa klasser. Vid samtal med personalen vid Södra skolan framkommer att de åtgärder som anges i likabehandlingsplanen inte genomförs fullt ut. Rektorn vill dock framhålla att hennes bedömning är att ett konsekvent och kontinuerligt värdegrundsarbete pågår i alla skolor, de yngsta barnen har dagligen etiska samtal och schemalagt värdegrundsarbete finns i alla klasser. Vid samtal med eleverna i framför allt Norra skolan framkommer dock att denna tid inte generellt sett används för det ändamålet.

Inspektörerna bedömer att det främjande och förebyggande värdegrundsarbetet bör förbättras i Norra skolan och Södra skolan.

Likabehandling

Enligt lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever ska huvudmannen för verksamheten eller den huvudmannen bestämmer se till att det finns en likabehandlingsplan för varje enskild verksamhet. Planen ska syfta till att främja barns och elevers lika rättigheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder och att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. I planen ska planerade åtgärder redovisas. Planen ska årligen följas upp och ses över (6 § lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever). Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan ska likabehandlingsplanen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad (2 § förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med en likabehandlingsplan).

Rektorsområdet har dels en likabehandlingsplan som ska utgöra en gemensam del för alla skolor. Varje skola har som komplement till denna angett exempel på olika förebyggande och främjande åtgärder kring likabehandling. Därutöver finns det för rektorsområdet en antimobbningsplan. Skolornas likabehandlingsplaner saknar en specifik redovisning av deras behov, utifrån en aktuell kartläggning. Den elevenkät som genomförs i årskurs 2 och 5 är enligt inspektörerna ett alltför begränsat underlag. Vidare saknas vilka insatser som avses påbörjas och genomföras under det kommande året. Skolans elever har inte varit delaktiga i utformandet av likabehandlingsplanen.

Inspektörerna bedömer att likabehandlingsplanen måste förbättras för att motsvara författningens krav. Då arbetet med likabehandlingsplanen inte är delegerat till skolorna, tas bedömningen av likabehandlingsplanen upp i kommunrapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som

omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad,
- om verksamheten i förskoleklassen omfattar minst 15 timmar i veckan eller 525 timmar om året.

Bedömning av området Tillgång till likvärdig utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning är att området är av mindre god kvalitet trots att skolorna i de flesta punkter som granskas inom området svarar upp mot de bestämmelser som finns. En viktig grund till bedömningen är elevernas rätt att i tillräcklig omfattning få undervisning i alla ämnen så att de ges möjlighet att nå de mål som minst ska uppnås i årskurs 5. Eleverna får inte undervisning i hem- och konsumentkunskap i tillräcklig omfattning. Inspektörerna vill påpeka att hem- och konsumentkunskap inte endast kan erbjudas inom ramen för elevens val. Inom bedömningsområdet finns följande brist:

Garanterad undervisningstid

Enligt grundskoleförordningen finns en kursplan för varje ämne. I kursplanen anges bl.a. de mål som eleverna ska ha uppnått efter det femte och det nionde skolåret.

Alla elever vid Sättraskolan och Sunnemo skola ges inte möjlighet att nå målen i ämnet hem- och konsumentkunskap i årskurs 5. Undervisningen i ämnet är organiserat på olika sätt i skolorna. I Sunnemo skola används tiden för elevens val i viss mån till hem- och konsumentkunskap och många elever når målen i årskurs 5 menar rektorn. I Sättraskolan får eleverna ämnet först i årskurs 6. Enligt rektorn beror

det på att skolan inte har tillgång till lokaler och undervisningen måste samordnas med Asplundskolan.

Inspektörernas bedömning är att eleverna inte ges förutsättningar att nå målen i årskurs 5 i ämnet hem- och konsumentkunskap i Sättraskolan och Sunnemo skola.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att kunna utföra sina arbetsuppgifter på ett professionellt sätt,
- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utbildning och kompetensutveckling:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Med hänvisning till vad som nedan redovisas bedömer inspektörerna att området överlag är av god kvalitet trots att personalens insikter om de föreskrifter som styr utbildningen varierar. Lärarnas kompetensutveckling består bl.a. av läs- och skrivutveckling, matematik samt att de deltar i lärgrupper kring olika skolkulturer. Rektorn har pedagogisk utbildning och erfarenhet och har genomgått den statliga rektorsutbildningen.

3.3 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen,
- om rektorn tar ansvar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas sammantagna bedömning är att området är av mindre god kvalitet trots att rektorn är väl förtrogen med det dagliga arbetet vid Sättra skola och Södra skolan och tar det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen. Ansvarsfördelningen mellan biträdande rektorn och rektorn innebär att rektorn är mindre förtrogen med Norra skolan och Sunnemo skolan och i praktiken att den biträdande rektorn har det huvudsakliga ansvaret för det dagliga arbetet i dessa skolor, se vidare kommunrapporten. Inom området finns följande bristområde och förbättringsområde:

Rektors förtroget och rektor som pedagogisk ledare

Enligt skollagen ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Inspektionen visar att rektorn är förtrogen med Sättraskolans och Södra skolans verksamhet. Rektorsfunktionen för de två övriga skolorna är uppdelad så att den biträdande rektorn har huvudansvaret för den dagliga verksamheten medan rektorn är den som fattar de formella besluten beträffande elever, ekonomi och personal. Vid samtal med personal vid dessa två skolor framkommer att det är den biträdande rektorn som är mest förtrogen och rektorn syns mycket litet i den dagliga verksamheten. Elever vid dessa skolor betraktar den biträdande rektorn som den som har huvudansvaret för skolan. Rektorsområdet omfattar fyra skolor som är geografiskt spridda och som också innefattar annan verksamhet vilket försvårar möjligheten för rektorn att utöva ett effektivt ledarskap. Rektorn framhåller att hon håller sig informerad om verksamheten genom samtal med biträdande rektorn. Hon framhåller också att uppdelningen av arbetsuppgifterna har gjorts för att hon ska ha möjlighet att klara sina arbetsuppgifter med beaktande av att hon har rektorsansvaret för fyra skolor som är geografiskt spridda i kommunen. Inspektörerna bedömer att ansvarsfördelningen mellan rektor och biträdande rektor bör ses över, se vidare kommunrapporten.

Rektors ansvar för uppföljning av skolornas resultat

Rektorn är enligt läroplanen pedagogisk ledare och chef för skolans personal. Det är också rektorn som ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen samt verkar för skolans utveckling.

Som framgår i tidigare avsnitt är uppföljningen och utvärderingen av elevernas kunskapsresultat begränsad och omfattar inte alla ämnen.

Inspektörerna bedömer att skolan inte gör någon systematisk uppföljning och utvärdering av skolornas resultat i förhållande till de nationella målen för utbildningen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra måluppfyllelsen,
- om kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåtts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
X			

Motivering:

Inspektörernas sammantagna bedömning är att området är av ej godtagbar kvalitet eftersom skolorna inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och eftersom skolorna saknar kvalitetsredovisningar som anger i vilken mån de nationella målen har förverkligats och vilka åtgärder som ska vidtas för att öka måluppfyllelsen. Verksamhetsplanen uppfyller inte de krav som ställs på en arbetsplan. Inom bedömningsområdet finns följande brister och förbättringsbehov:

Systematiskt kvalitetsarbete

Enligt läroplanen måste skolan utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Huvudmannen har ett givet ansvar för att så sker. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas. För genomförandet av utbildningen ska finnas en arbetsplan. Arbetsplanen ska utarbetas under medverkan av lärare och övrig personal samt företrädare för eleverna och deras vårdnadshavare. Rektorn beslutar om arbetsplanen.

Inspektörernas bedömning är att skolorna saknar ett systematiskt kvalitetsarbete trots att visst arbete gjorts för att påbörja detta. En verksamhetsplan har upprättats för skolområdet där prioriterade mål angivits. För Norra skolan finns en arbetsplan upprättad av skolans personal. Det är dock osäkert vilken ställning dessa måldokument har vid skolorna. Varken elever eller representanter för föräldrar har varit med i upprättandet av dessa planer. Den arbetsplan vid Norra skolan som personalen utarbetat har inte rektorn beslutat om. Arbetsplanen ska kontinuerligt utvärderas. Kvalitetsarbete innebär att kontinuerligt identifiera nödvändiga förutsättningar för arbetet mot de nationella målen, att utveckla arbetsprocesser, att bedöma resultat och måluppfyllelse och att vidta lämpliga åtgärder. Som tidigare nämnts, följer skolorna upp för den enskilde eleven i engelska, matematik och svenska. Däremot sammanställs och analyseras inte kunskapsresultaten på skolnivå och över tid. Systematiska kunskapsuppföljningar i skolans samtliga ämnen genomförs inte heller.

Enligt inspektörerna måste skolan skapa en systematik kring elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen för att kunna redovisa en samlad bild av skolans resultat och för att kunna analysera denna. I detta arbete har arbetsplanen ett viktigt syfte.

Inspektörerna bedömer att skolornas kvalitetsarbete bör förbättras samt att verksamhetsplanen inte uppfyller de krav som grundskoleförordningen ställer på en arbetsplan.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje kommun, varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet, varje kommunalt bedriven förskola och varje kommunalt bedrivet fritidshem årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning. Enligt samma förordning ska den skriftliga kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder kommunen respektive skolan, förskolan eller fritidshemmet avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningarna ska dessutom verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

Det finns ingen kvalitetsredovisning upprättad för någon av skolorna. Rektorn hänvisar till kommunens modell för kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att skolorna inte uppfyller kravet på kvalitetsredovisning.

2008-05-20 Göteborg

Agneta Wennberg

Bo Jersenius